

พลอากาศโท ธนพันธุ์ ทรัพย์เจริญ

'อธิปไตยทางการสื่อสาร' ถูกกลืนในโลกไร้พรมแดน ไทยต้องสร้างเกราะป้องกันในสมรภูมิใหม่โลกดิจิทัล

ในยุคปัจจุบัน “ภัยคุกคามของชาติ” ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การสู้รบทางทหารอีกต่อไป แต่ยังมีภัยคุกคามในรูปแบบอื่นที่อันตรายและแยบยลกว่า เพราะเข้าถึงชีวิตประจำวันของคนได้ง่าย

ท่ามกลางบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โดยเฉพาะความก้าวหน้าของดิจิทัลเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ก่อให้เกิดภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับอะไรและควรรับมืออย่างไร?

พลอากาศโท ธนพันธุ์ ทรัพย์เจริญ กรรมการ กสทช. กล่าวในงานเสวนาวิชาการ “ความมั่นคงของชาติในโลกผันผวน: เศรษฐกิจ สังคม และภัยคุกคามรูปแบบใหม่” โดยหลักสูตรการบริหารความมั่นคงสำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 7 ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) ว่า นอกเหนือจากภัยไซเบอร์อย่างแก๊งสแกมเมอร์ที่สร้างความเสียหายมหาศาลแล้ว ยังมีภัยเงียบที่มีแนวโน้มรุนแรงยิ่งขึ้น คือ ภัยคุกคาม “อธิปไตยทางการสื่อสาร” (Communication Sovereignty)

พลอากาศโทธนพันธุ์ อธิบายว่าอธิปไตยทางการสื่อสารคือ “อำนาจอิสระของรัฐหรือประชาชนในการ

ควบคุม กำกับดูแล และปกป้องระบบสื่อสาร ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ไม่ให้ถูกรบกวนแทรกแซงจากภายนอก”

หากเปรียบเทียบอดีต “อธิปไตย” หมายถึง อำนาจในการปกป้องเขตแดน ผืนดิน ผืนน้ำ และน่านฟ้า ดังนั้น “อธิปไตยทางการสื่อสาร” คือ การปกป้องเขตแดน “บนโลกไซเบอร์” ที่ไร้พรมแดน ซึ่งการจะปกป้องต้องครอบคลุมใน 4 มิติสำคัญ ได้แก่

1. อธิปไตยทางโครงสร้างพื้นฐาน

- ควบคุมระบบโครงข่าย: มีอำนาจดูแลสายเคเบิลใต้น้ำ สถานีฐาน ดาวเทียม ระบบคลาวด์ หรือศูนย์ข้อมูลภายในประเทศ
- ลดความเสี่ยงภูมิรัฐศาสตร์: ป้องกันการถูกตัดสัญญาณปิดกั้นระบบ หากพึ่งพาเทคโนโลยีต่างชาติทั้งหมดจะมีความเสี่ยงสูง

2. อธิปไตยทางข้อมูล

- คุ้มครองข้อมูลในชาติ: จัดเก็บข้อมูลพฤติกรรม ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลความมั่นคงภายใต้กฎหมายของตนเอง เช่น Sovereign Cloud
- ลดการพึ่งพาต่างประเทศ: ป้องกันการสูญเสียอำนาจในการควบคุมและใช้ประโยชน์จาก Big Data ของคนไทยที่เกือบ 100% อยู่บนเซิร์ฟเวอร์บริษัทเทคโนโลยีักษ์ใหญ่ข้ามชาติ

3. อธิปไตยทางกฎหมายและการกำกับดูแล

- อำนาจบังคับใช้กฎหมาย: รัฐสามารถกำหนดกฎและหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลระบบและแพลตฟอร์มที่กระทำความผิดได้

- ทลายข้อจำกัดเชิงอำนาจ: ก้าวข้ามข้ออ้าง “กฎหมายเอื้อไม่ถึง” หรือการไม่ยอมให้มีการกำกับ OTT หรือแพลตฟอร์ม เพื่อจัดการข่าวปลอม และเนื้อหาผิดกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

4. อธิปไตยทางวัฒนธรรมและเนื้อหา

- อธิปไตยทางความคิด: ประชาชนรับรู้ข่าวสารได้อย่างถูกต้องโดยไม่ถูกรวบรัดด้วยอัลกอริทึมที่ใช้ AI ของแพลตฟอร์มต่างชาติ

- ป้องกันการครอบงำ: ลดความเสี่ยงจากการถูกบ่อนข้อมูลเพื่อดึงสมอง เปลี่ยนแปลงค่านิยม หรือสร้างความแตกแยกทางการเมือง ผ่านการดำเนินงานที่แยกของแพลตฟอร์มในปัจจุบัน

“การปกป้องอธิปไตยทางการสื่อสาร คือ การทำให้ประเทศไทยอำนาจในการควบคุมและกำหนดทิศทางดิจิทัลด้วยตนเอง ไม่ได้เป็นเพียง “ผู้เช่าระบบหรือผู้บริโภค” ที่ต้องยอมต่อกฎของบริษัทยักษ์

ใหญ่ เพื่อสร้างความมั่นคงของชาติอย่างแท้จริง แต่เมื่อพิจารณาสถานภาพของประเทศไทย ยังคงพึ่งพาเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มต่างชาติเป็นสำคัญ จึงเสี่ยงต่อการถูกแทรกแซง ข้อมูลรั่วไหล และการครอบงำทางวัฒนธรรมโดยไม่รู้ตัว”

กรรมการ กสทช. อธิบายให้เห็นภาพว่า สถานการณ์นี้ทำให้ย้อนนึกอดีตที่ไทยเคย “สูญเสียสิทธิสภาพนอกอาณาเขต” ที่อาจไม่ต่างจากปัจจุบันที่เมื่อเกิดปัญหาบนโลกออนไลน์ รัฐกลับต้องบังคับใช้กฎหมายผ่านกระบวนการตามกฎหมายของแพลตฟอร์มต่างชาติเพียงเพราะเราพึ่งพาเทคโนโลยีเขา และสิ่งที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ คือ คนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ถูกบังคับแต่เต็มใจมอบข้อมูลให้เอง เพื่อแลกกับประโยชน์ที่ได้รับจากบริการที่ทันสมัยและสะดวกสบาย

สถานการณ์นี้ทำให้ ระบบการสื่อสารไทยมี “ความเปราะบาง” ซึ่งไม่ได้หมายความว่าระบบหรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ดีพอ แต่คือจุดอ่อนที่เกิดจากการพึ่งพาต่างชาติเป็นสำคัญ เพราะวันนี้บริษัทยักษ์ใหญ่ไม่ได้หยุดเพียงแค่แพลตฟอร์มหรือ OTT แต่กำลังรุกคืบให้บริการอินเทอร์เน็ตผ่านสัญญาณดาวเทียมที่ยิงตรงสู่ผู้บริโภคโดยไม่ผ่านตัวแทนในประเทศด้วย

หากเป็นเช่นนั้นประเทศไทยอาจจะไม่เหลืออธิปไตยตั้งแต่ต้นน้ำยันปลายน้ำ!! แล้วแนวทางป้องกันการสูญเสียอธิปไตยทางการสื่อสารของประเทศไทยจะมีแนวทางอย่างไรบ้าง?

พลอากาศโท ธนพันธุ์ บอกว่า ควรเร่งสร้างเกราะป้องกันใน 4 ด้านหลัก คือ 1. สร้างภูมิป้องกันให้ประชาชนในการใช้บริการสื่อสารอย่างเท่าทันและฉลาด 2. สร้างเทคโนโลยีตนเองสนับสนุนการพัฒนาและแพลตฟอร์มของประเทศ ลดพึ่งต่างชาติ

3. สร้างกฎเกณฑ์เชิงรุก กำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลระบบและ OTT อย่างเหมาะสม ปกป้องเด็กและเยาวชนจากการครอบงำทางความคิด และ 4. สร้างพันธมิตรนานาชาติ ผนึกกำลังกลุ่มอาเซียน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับบริษัทยักษ์ใหญ่ข้ามชาติ

สุดท้ายพลอากาศโท ธนพันธุ์ ทิ้งท้ายว่า ในอดีตใครคุม “ระบบพลังงานและไฟฟ้า” คือ ผู้กุมอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของชาติ แต่ปัจจุบันใครคุม “ระบบสื่อสารและข้อมูล” คือ ผู้กุมเศรษฐกิจและสังคมที่ครอบคลุมไปถึงความคิด พฤติกรรม และอำนาจทางการเมืองของประชาชนด้วย จึงถึงเวลาที่ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ต้องร่วมมือกันสร้าง “เกราะป้องกัน” ลดความเปราะบางในเรื่องนี้ เพื่อสร้างความมั่นคงของชาติต่อไป.

จิราวัฒน์ อรุณพันธ์